

ความเป็นพ่อที่พึงประสงค์: ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีภาษากับอุดมการณ์ ในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand

Desirable Fatherhood: The Relationship Between Linguistic Strategies and Ideology on theAsianparent Thailand Website

วันที่รับบทความ: 21 กุมภาพันธ์ 2568

กชกร พุทธา^{1*}

วันที่แก้ไขบทความ: 5 เมษายน 2568

วิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต²

วันที่ตอบรับบทความ: 21 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่ปรากฏในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand อาศัยการวิเคราะห์ตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลอฟ (Fairclough, 1995a) เก็บข้อมูลจากบทความทั้งหมดที่ปรากฏในคอลัมน์ “มุมมองพ่อ” ในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเว็บไซต์ เดือนกันยายน พ.ศ. 2557- สิงหาคม พ.ศ. 2565 คัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพ่อเท่านั้น ได้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 125 ตัวบท ผลการวิจัยพบว่า อุดมการณ์ความเป็นพ่อที่ปรากฏในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand ประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่พึงประสงค์ 3 ชุดความคิดหลัก ได้แก่ 1) พ่อต้องเป็นบุคคลต้นแบบ 2) พ่อมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก และ 3) พ่อต้องบริหารจัดการทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพ อุดมการณ์เหล่านี้สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา 6 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้ศัพท์ การใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้สัทพยางค์ การใช้ปฏิเสธมูลบท การใช้อุปสรรค และ การใช้คำเรียกบุคคล การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์เผยให้เห็นว่าภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างชุดความคิดที่ว่าพ่อที่พึงประสงค์ต้องเป็นเช่นไร ทั้งการผลิตซ้ำชุดความคิดเหล่านี้ยังตอกย้ำให้อุดมการณ์ความเป็นพ่อและรวมถึงอุดมการณ์ความเป็นชายที่ไหลเวียนในสังคมให้ตรึงแน่นต่อไป

คำสำคัญ: ความเป็นพ่อ อุดมการณ์ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*ผู้ประสานงานหลัก e-mail: kodchakorn.putt@ku.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

e-mail: wipada.rat@ku.th

Desirable Fatherhood: The Relationship Between Linguistic Strategies and Ideology on theAsianparent Thailand Website

Received: February 21, 2025

Revised: April 5, 2025

Accepted: April 21, 2025

Kodchakorn Puttha ^{1*}

Wipada Rattanadilok Na Phuket ²

Abstract

This research article aims to study the relationship between language and the ideology of fatherhood on theAsianparent Thailand website, using Fairclough’s critical discourse analysis framework (Fairclough, 1995a). Research data were collected from all the articles published in the “Mumkhunphor” column on theAsianparent Thailand website since its creation from September 2014 to August 2022. Only contents related to fatherhood were selected, totaling 125 texts. The research findings reveal that the ideology of fatherhood presented on theAsianparent Thailand website constructs three ideas of desirable fatherhood: 1) fathers must be role models; 2) fathers play a role in raising and nurturing children; and 3) fathers must manage everything efficiently. These ideas are conveyed through six linguistic strategies, which are lexical selection, modality, intertextuality, negation, metaphor and address terms. The critical discourse analysis reveals that language is a key tool in constructing a set of ideas about what an ideal father should be. The reproduction of these ideas also reinforces the ideology of fatherhood as well as the ideology of masculinity, keeping these circulated ideologies firmly intact.

Keywords: fatherhood, ideology, critical discourse analysis

¹ Master student, Major of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University

*Corresponding author, e-mail: kodchakorn.putt@ku.th

² Asst.Prof.Dr., Department of Thai, Faculty of Humanities, Kasetsart University
e-mail: wipada.rat@ku.th

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงคำว่าครอบครัว พ่อเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่หลักในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ขณะที่แม่มีบทบาทหน้าที่หลักในการเลี้ยงดูลูกและดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน แม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางสังคมไทยและสังคมโลกส่งผลให้ผู้หญิงออกมาประกอบอาชีพ ทำงานนอกบ้านเช่นเดียวกับผู้ชายมากขึ้น ถึงกระนั้นผู้หญิงก็ยังคงถูกสังคมคาดหวังว่าจะต้องทำหน้าที่แม่ได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนทางสังคมแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ทศนคติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพ่อมากขึ้น การงานในบ้าน เช่น การเลี้ยงดูลูกกลายเป็นหน้าที่ร่วมกันระหว่างพ่อกับแม่ เพราะพ่อคือหนึ่งในผู้ร่วมสร้างและพัฒนาลูกให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ของสังคม (บุญเสริม หุตะแพทย์, วรณภา โพธิ์น้อย และกรวิภา บุญชื้อ, 2553, หน้า 255-256)

หน่วยงานภาครัฐกระตุ้นและส่งเสริมบทบาทของพ่ออย่างชัดเจน อาทิ การกำหนดให้วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันพ่อซึ่งถือเป็นวาระแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2536-2539 สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2534, หน้า 176) กล่าวเน้นความสำคัญของพ่อผู้มีบทบาทเสริมสร้างความมั่นคงในสถาบันครอบครัวโดยเฉพาะบทบาทการรับผิดชอบครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูลูก กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2537-2546 และนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556 ต่อเนื่องมาจนถึงแนวทางการดำเนินการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563-2565 นโยบายเหล่านี้ล้วนต้องการส่งเสริมความภาคภูมิใจต่อบทบาทของพ่อ รณรงค์ให้ผู้ชายตระหนักถึงการเป็นพ่อที่ดี มีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบครอบครัวและอบรมเลี้ยงดูลูกมากขึ้น

ปัจจุบันคุณพ่อคุณแม่มีมือใหม่อาศัยสื่อดิจิทัลเป็นช่องทางแสวงหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการวางแผนชีวิตครอบครัวและวิธีการเลี้ยงดูลูก theAsianparent เป็นเว็บไซต์สำหรับครอบครัวที่มีเครือข่ายมากถึง 12 ประเทศทั่วโลก คือ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย แคนาดา ศรีลังกา อินเดีย และไนจีเรีย (บ้านเมือง, 2563) นับเป็นกลุ่มสังคมหรือชุมชนสำหรับคุณพ่อคุณแม่บนแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียน (มติชนออนไลน์, 2567)

ในบริบทประเทศไทย เว็บไซต์ theAsianparent Thailand เริ่มให้บริการเมื่อปี พ.ศ. 2557 มีการดาวน์โหลดใช้งานแอปพลิเคชันแล้วกว่า 1.3 ล้านครั้ง มีผู้ติดตามผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียในทุกแพลตฟอร์มรวมกว่า 1.7 ล้านคน (เอสเอ็มอี ไทยแลนด์คลับ, 2563) และยังได้รับความนิยมเป็นอันดับ 1 ของเว็บไซต์ครอบครัวในประเทศไทยถึง 7 ปี (บ้านเมือง, 2563) ความนิยมดังกล่าวจึงทำให้เว็บไซต์ theAsianparent Thailand เป็นพื้นที่หนึ่งที่น่าสนใจศึกษาเกี่ยวกับครอบครัว

แม้ดูเหมือนว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของเว็บไซต์จะนำเสนอเรื่องราว ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณแม่และเด็ก แต่หากพิจารณาคอลัมน์ทั้งหมดแล้วยังพบว่ามีคอลัมน์ “มุมมองพ่อ” เป็นพื้นที่หนึ่งที่น่าสนใจไม่น้อยไปกว่ากัน ไม่เพียงแต่ข้อมูล ความรู้ คำแนะนำการเลี้ยงดูช่วงวัยต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการดูแลภรรยาขณะตั้งครรภ์เปรียบเสมือนคู่มือคุณพ่อมือใหม่ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าตัวบทดังกล่าวยังแฝงชุดความคิดเกี่ยวกับพ่อที่พึงประสงค์บางประการไว้ในตัวบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

...ในโอกาสที่ใกล้วันพ่อ ทีมงานจึงขอนำบทความดี ๆ จาก **สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** มาฝากกันค่ะถึงบทบาทและความสำคัญของการเป็นพ่อที่ดี พ่อหรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพ่อมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก **สำหรับลูกชายพ่อคือแบบฉบับของการเป็นผู้ชาย เป็นพ่อ เป็นสามี เด็กผู้ชายมักจะเลียนแบบพ่อของตัวเองไม่ว่าด้านดีหรือไม่ก็ตาม ส่วนเด็กผู้หญิง พ่อคือแบบฉบับของผู้ชายทุกคนในโลกนี้** เวลาเธอเติบโตเป็นสาวและเริ่มคบหาเพศตรงข้าม อิทธิพลจากความสัมพันธ์ที่เธอมีกับพ่อมิมีบทบาทมากทีเดียว (Angoon, 2557)

จากตัวอย่างที่ 1 กล่าวว่า “พ่อคือแบบฉบับ...” การเลือกใช้ศัพท์ “แบบฉบับ” ซึ่งหมายถึงต้นแบบ สื่อถึงการเป็นบุคคลต้นแบบ เป็นมาตรฐาน หรือบรรทัดฐานที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อปรากฏรวมกับการอ้างถึงบทความที่เผยแพร่โดยสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน ทำให้การกล่าวถึงการเป็นบุคคลต้นแบบ บทบาทและความสำคัญของการเป็นพ่อที่ดีในที่นี้เป็นข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่พึงประสงค์ว่าพ่อต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และบทบาทในการเลี้ยงดูลูกนั้นถือเป็นสิ่งดีงามที่พ่อพึงปฏิบัติ

จากการทบทวนงานวิจัยภาษาไทยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพ่อ ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ให้ความสนใจศึกษาในประเด็นความเป็นแม่ ความเป็นเด็ก และสถาบันครอบครัวไทย อาทิ สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552) ศึกษาเรื่อง การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว พิษญา เที้ยวภาษา (2559) ศึกษาเรื่อง ความเป็นเด็กในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารครอบครัว เพียรอักษร นามโสภ (2562) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์ความเป็นครอบครัวในเฟซบุ๊กแฟนเพจ Little Monster และนิธิชญา ใจเย็น (2563) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง: การศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ จะเห็นว่าจากการสำรวจข้างต้นยังไม่พบบางงานวิจัยที่ศึกษาความเป็นพ่อตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นอีกประเด็นวิจัยหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา

เมื่อสำรวจงานวิจัยภาษาไทยเพิ่มเติม พบบางงานวิจัยที่ศึกษาความเป็นพ่อผ่านวรรณกรรม อาทิ เฉลียว บุรีภักดิ์, พิชัย แก้วลำภู, วราภรณ์ ชัยโอภาส, นิยม เรียงจันทร์, บุญพอง วรรณภิรมย์, สมเกียรติ คู่ทวีกุล และสงุ่น จินนกร (2526) ศึกษาเรื่อง พ่อในสังคมไทย จากตัวละครพ่อในวรรณกรรมไทย จูรีรัตน์ กิจเกษตรกุล (2543) ศึกษาเรื่อง บทบาทพ่อในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ทงศ์ จันทะมาตย์ (2551) ศึกษาเรื่อง บทบาทของตัวละครพ่อในวรรณคดีไทย และสุกัญญา ขลิบเงิน, วรวรรณ์ ศรียาภัย, พรธาดา สุวัธนวิช และกัลยา กุลสุวรรณ (2562) ศึกษาเรื่อง บทบาทความเป็นพ่อในนวนิยายไทยร่วมสมัย ช่วง 4 ทศวรรษ พ.ศ. 2515-2558 บทบาท พฤติกรรม และความหลากหลายของความเป็นพ่อในนวนิยายไทยร่วมสมัยช่วง 4 ทศวรรษ พ.ศ. 2515-2558 จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาความเป็นพ่อในวรรณกรรม

จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทพ่อที่ถ่ายทอดผ่านตัวละคร สะท้อนให้เห็นว่าพ่อมีคุณลักษณะและพฤติกรรม ทั้งเชิงบวกและเชิงลบอย่างไรผ่านทัศนคติของผู้แต่ง

นอกจากนี้ เมื่อสำรวจงานวิจัยต่างประเทศ ผู้วิจัยพบงานวิจัยของซันเดอร์แลนด์ (Sunderland, 2000, 2004) ศึกษาความเป็นพ่อโดยมุ่งวิเคราะห์ภาษาตามแนวทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ สอดคล้องกับประเด็นของผู้วิจัยโดยตรง ปี 2000 ซันเดอร์แลนด์ ศึกษาเรื่อง “Baby entertainer, bumbling assistant and line manager: discourses of fatherhood in parentcraft texts” ศึกษาวาทกรรมความเป็นพ่อในหนังสือคู่มือพ่อแม่ซึ่งเป็นคู่มือที่ได้รับแจกจากบุคลากรทางการแพทย์ โรงพยาบาล รวมถึงได้รับเป็นของขวัญขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด ผลการวิจัยพบว่าวาทกรรมความเป็นพ่อที่สื่อผ่านหนังสือคู่มือพ่อแม่ ได้แก่ การเลี้ยงดูลูกในฐานะพ่อแบบไม่เต็มเวลา พ่อในฐานะผู้สร้างความบันเทิงแก่ลูก พ่อในฐานะผู้ช่วยของแม่ และพ่อในฐานะผู้จัดการ ต่อมาปี 2004 ซันเดอร์แลนด์ ศึกษาเรื่อง “Fatherhood Discourses in Parenting Magazines” กล่าวถึงวาทกรรมความเป็นพ่อในนิตยสารการเลี้ยงลูกที่ได้รับความนิยมในประเทศไทยเพื่อแสดงให้เห็นว่าบทบาทพ่อในการเลี้ยงลูกที่สื่อผ่านนิตยสารเป็นอย่างไร ผลการวิจัยพบว่านิตยสารส่งเสริมให้พ่อมีบทบาทการเลี้ยงดูลูกแบบเต็มเวลามากขึ้นและการเลี้ยงดูร่วมกัน อีกทั้งเน้นย้ำว่าบทบาทพ่อนั้นคือให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังเสริมให้คุณแม่

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงศึกษาอุดมการณ์ “ความเป็นพ่อ” ที่ปรากฏในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand ตามแนวทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เพื่อขยายขอบเขตการวิจัยภาษากับอุดมการณ์เกี่ยวกับสถาบันครอบครัวไทยให้ครอบคลุมประเด็นความเป็นพ่อ นอกจากนี้จะเผยให้เห็นชุดความคิดหรืออุดมการณ์ความเป็นพ่อในบริบทสังคมไทยแล้ว ยังช่วยสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ตระหนักรู้เท่าทันสื่อด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ความเป็นพ่อในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ อุดมการณ์ และความเป็นพ่อ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลบทความทั้งหมดที่ปรากฏในคอลัมน์ “มุมมองพ่อ” ในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเว็บไซต์ เดือนกันยายน พ.ศ. 2557-สิงหาคม พ.ศ. 2565 ได้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 206 ตัวบท จากนั้นคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพ่อเท่านั้น อาศัยการพิจารณาจากชื่อเรื่องและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพ่อ ได้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 125 ตัวบท

3. วิเคราะห์อุดมการณ์ “ความเป็นพ่อ” ที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในตัวบท ตามกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis หรือ CDA) ของ แฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995a) ในบทความนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะผลการศึกษาดูอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่ปรากฏในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand เท่านั้น

4. นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ สรุปและอภิปราย

แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis หรือ CDA)

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)

แนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์เป็นการศึกษาที่มุ่งสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติทางวาทกรรม เหตุการณ์ ข้อความ กับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่หล่อหลอมวาทกรรมเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ เพื่อตรวจสอบกระบวนการทางสังคมว่าอุดมการณ์ถ่ายทอดผ่านภาษาอย่างไรภาษามีส่วนสนับสนุน รักษา หรือท้าทายระเบียบสังคมที่มีอำนาจเหนือกว่าได้อย่างไร วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จึงไม่เพียงแต่พิจารณาว่าวาทกรรมสืบทอดความสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคมอย่างไร แต่ยังพิจารณาสิ่งที่แฝงไว้ระหว่างวาทกรรมกับสังคมซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของการค้าอำนาจและผู้ที่อำนาจเหนือกว่า (Fairclough, 1995b, pp. 132-133)

แฟร์คล็อฟ (Fairclough, 1995b) เสนอกรอบแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์อันแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคม ได้แก่ มิติที่หนึ่งตัวบท (text) วิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายผ่านรูปภาษาทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาภายในตัวบท มิติที่สองวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practices) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของ กระบวนการการผลิตและการกระจายตัวบทรวมทั้งการตีความและการบริโภคตัวบท เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และมิติที่สามวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (social practices) เป็นการวิเคราะห์บริบททางสังคม เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม

อุดมการณ์ (Ideology)

อุดมการณ์คือพื้นฐานของระบบความเชื่อและการเป็นตัวแทนทางสังคม อุดมการณ์มิใช่ความเชื่อส่วนบุคคล ทว่าจะต้องเป็นการรับรู้และความเข้าใจที่มีร่วมกันในสังคม ก่อให้เกิดเป็นความคิดพื้นฐานและการถือปฏิบัติของสมาชิกในสังคม อุดมการณ์อาจถูกผลิต ผลิตซ้ำ และอีกนัยหนึ่งอาจถูกท้าทายด้วยอุดมการณ์อื่น (Van Dijk, 1998; Van Dijk, 2001) อุดมการณ์มีลักษณะสำคัญสี่ประการ ประการแรก อุดมการณ์มีความสำคัญมากกว่ากระบวนการรับรู้ ประการที่สอง อุดมการณ์สามารถกำหนดแนวทางการประเมินของปัจเจกบุคคล ประการที่สาม อุดมการณ์เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และประการสุดท้าย อุดมการณ์ต้องสอดคล้องกันอย่างมีเหตุผล (Wodak and Meyer, 2009, p. 8)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ความเป็นพ่อในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand ปรากฏอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่พึงประสงค์ 3 ชุดความคิดหลัก ได้แก่ 1) พ่อต้องเป็นบุคคลต้นแบบ 2) พ่อมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก และ 3) พ่อต้องบริหารจัดการทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ชุดความคิดที่ 1 พ่อต้องเป็นบุคคลต้นแบบ พ่อจะต้องเป็นบุคคลผู้เป็นแบบอย่าง เป็นแบบฉบับอันดีงามให้แก่ลูกซึ่งหมายรวมถึงทั้งลูกสาวและลูกชาย ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 2

พ่อควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก **พ่อต้อง**แสดงบทบาทของเพศชายอย่างเหมาะสมให้ลูกได้ซึมซับถึง**ความเข้มแข็ง** **อดทน** **มั่นคง** **ความเป็นผู้นำ** **ชวนลูกทำกิจกรรมในแบบแมน ๆ** **ทำทนาย** **โลดโผน** **ผจญภัย** **การดูแลคนในครอบครัว** **ความเสียสละ** **ช่วยเหลือผู้อื่น** **ยอมลำบาก** **มีความซื่อสัตย์** **มีความรับผิดชอบ** **และแก้ปัญหาในบ้านได้** เช่น เปลี่ยนหลอดไฟ ซ่อมเครื่องใช้ที่ชำรุดได้ เป็นต้น (สิริลักษณ์ อุทัยรัตน์, 2558)

จากตัวอย่างที่ 2 ปรากฏการเลือกใช้ศัพท์ “แบบอย่าง” ร่วมกับการใช้คำศัพท์ประเมินคุณค่า “ที่ดี” นัยความหมายย่อมคาดหวังหรือสื่อความหมายถึงการเป็นแบบอย่าง เป็นบรรทัดฐานของความ เป็นชายที่ตีงาม และปรากฏการเลือกใช้ศัพท์สื่อคุณลักษณะ กิริยาอาการ พฤติกรรม การประพฤติปฏิบัติ ตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ความเป็นชาย คือ “...ความเข้มแข็ง” “อดทน” “มั่นคง” “ความเป็นผู้นำ” “ชวนลูกทำกิจกรรมในแบบแมน ๆ” “ทำทนาย” “โลดโผน” “ผจญภัย” “การดูแลคนใน ครอบครัว” “ความเสียสละ” “ช่วยเหลือผู้อื่น” “ยอมลำบาก” “มีความซื่อสัตย์” “มีความรับผิดชอบ” “แก้ปัญหาในบ้านได้” การเลือกใช้ศัพท์เหล่านี้สื่อให้เห็นว่าผู้ชายที่ดีและจะเป็นพ่อที่ดีจนเรียกว่าเป็น บุคคลต้นแบบได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะเช่นไร เช่นนั้นแล้วผู้ชายโดยเฉพาะเมื่อเป็นพ่อแล้วนั้นจะต้อง ปฏิบัติตนเป็นบุคคลต้นแบบให้ได้ จึงจะเป็นผู้ชายและเป็นพ่อที่พึงประสงค์

นอกจากนี้ การใช้คำแสดงทัศนภาวะ “ควร” แสดงถึงหน้าที่อันควรและพึงปฏิบัติ แม้นัย ความหมายสื่อว่าจะปฏิบัติหรือไม่ก็ได้ ทว่าคำแสดงทัศนภาวะดังกล่าวนี้ก็แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่พ่อที่ดี พึงปฏิบัติ ส่วนคำว่า “ต้อง” แสดงถึงความเชื่อมั่นของผู้พูด (นววรรณ พันธุเมธา, 2549, หน้า 71) การเป็นแบบอย่างคือสิ่งที่พึงปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เน้นย้ำให้เห็นว่า พ่อจะต้องเป็นแบบอย่างความเป็น ชายที่ดี เป็นแบบจำลองความเป็นชายที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะลูกชายจะเรียนรู้และถือเอาคุณลักษณะ ความเป็นชายอย่างพ่อมาถือปฏิบัติ

ชุดความคิดที่ 2 **พ่อบีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก** พ่อบีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโต มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และการอบรมสั่งสอนผ่านกฎระเบียบเพื่อขัดเกลานิสัย ส่งเสริมทักษะชีวิต ตลอดจนตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจเป็นความมั่นคงปลอดภัย และเป็น บุคคลที่ลูกให้ความไว้วางใจ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ชุดความคิดย่อย ดังนี้

1. **พ่อบีหน้าที่ช่วยเลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโต** พ่อบีบทบาทในการช่วยเลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโต มีพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม รวมถึงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตทุกด้านของลูก

ตัวอย่าง 3

...พ่อคุณแม่ไม่เคยเรียดย ลูกในท้องก็จะมีสุขภาพที่ดี ร่างกายแข็งแรง พัฒนาการได้อย่างเต็มที่ ซึ่ง**มีงานวิจัยหนึ่งบอกว่า** พ่อที่มีส่วนร่วมในการดูแลลูกในท้องของคุณแม่ตั้งครรภ์ จะทำให้ทารกที่คลอด ออกมามีแนวโน้มทางด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ที่ดี (Khunsiri, 2561)

จากตัวอย่างที่ 3 ปรากฏการใช้สหบทโดยการอ้างอิงงานวิจัยเพื่อช่วยสนับสนุนความคิดว่าการ ที่พ่อเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลลูกตั้งแต่ในครรภ์ จะส่งผลให้ลูกมีพัฒนาการที่ดีทุกด้าน พ่อสามารถ

มีบทบาทช่วยเลี้ยงลูกตั้งแต่แม่เริ่มตั้งครรภ์ การดูแลภรรยาหรือแม่ขณะตั้งครรภ์ส่งผลไปถึงลูกได้ บทบาท
ความเป็นพ่อและสามีมีอาจแยกขาดจากกันได้

ตัวอย่าง 4

ในปัจจุบันนี้ วิธีคิดหรือค่านิยมที่ว่าการทำงานบ้านและการเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ของผู้หญิง
เพียงฝ่ายเดียวนั้น ไม่ถูกต้องอีกต่อไป คุณผู้ชายสามารถเข้ามามีบทบาทในการดูแลลูกน้อยให้มากขึ้น
แบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน เพราะนอกจากจะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวแน่นแฟ้นขึ้นแล้ว ยังเป็น
การเสริมสร้างรากฐานของสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง (P.Veerasedtakul, 2560)

จากตัวอย่างที่ 4 ปรากฏการใช้คำบ่งชี้ปฏิเสธมูลบท “ไม่ถูกต้องอีกต่อไป” เพื่อปฏิเสธ
ความคิด ค่านิยมที่มีอยู่ก่อนในสังคมต่อบทบาทการเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ของผู้หญิงหรือแม่นั้นเป็น
ความคิดที่ไม่ถูกต้อง เพื่อโต้แย้งว่าการเลี้ยงดูลูกมิใช่หน้าที่ของผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว บทบาทการ
เลี้ยงดูลูกนั้น ผู้ชายหรือพ่อก็มีคุณสมบัติที่จะทำได้เช่นกัน สื่อให้เห็นว่าการเลี้ยงดูเป็นหน้าที่ความ
รับผิดชอบร่วมกันของพ่อและแม่คือความคิดที่ถูกต้อง

2. พ่อมีหน้าที่อบรมสั่งสอนและส่งเสริมทักษะชีวิต พ่อต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับลูกผ่านการ
อบรมสั่งสอน ควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อขัดเกลา บ่มเพาะ คุณลักษณะนิสัยดีงามตามที่สังคม
คาดหวัง ตลอดจนส่งเสริมประสบการณ์และทักษะการใช้ชีวิตแก่ลูก ดังนี้

ตัวอย่าง 5

เมื่อลูกยังเด็กมากอยู่นั้น การสั่งคำสั่งลูกโดยตรง เช่น ห้ามเดิน ห้ามวิ่ง ห้ามจับ เป็นเรื่องที่ไม่จำเป็น
เพราะเด็กอาจจะไม่เข้าใจการอธิบายอะไรที่ซับซ้อนเกินไปแต่เมื่อลูกสาวโตขึ้นมีอายุมากขึ้น และเข้าใจโลก
รอบตัวมากขึ้นหน้าที่ของพ่อจะต้องเปลี่ยนตามไปด้วย Dr. Bubrick คุณหมอผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า แทนที่พ่อ
จะเป็นคนตัดสินใจให้ลูกสาวหน้าที่ที่พ่อควรทำก็คือ เป็น Guide แนะนำลูกสาวแทนมันเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว
ที่พ่อยกจะให้ลูกสาวปลอดภัยแต่เมื่อลูกสาวโตขึ้น คุณพ่อไม่สามารถที่จะพูดกับลูกตรงๆไปได้ เพราะมัน
อาจจะนำมาซึ่งความขัดแย้งซึ่งอาจจะบานปลายไปได้ คุณควรจะทำให้ลูกสาวรู้สึกปลอดภัยเวลาปรึกษา
คุณ (Jitawat Jansuwan, 2563ก)

จากตัวอย่างที่ 5 ปรากฏการใช้สทบทแบบยกคำกล่าวแพทย์ผู้เชี่ยวชาญช่วยสร้างความ
น่าเชื่อถือของตัวบท โดยระบุตัวตนแพทย์ บูบริก (Dr. Bubrick) กล่าวถึงการอบรมสั่งสอนลูกสาว ซึ่งต้อง
ปรับเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมตามช่วงวัย การให้คำแนะนำอย่างผู้คอยชี้แนะแนวทางเพื่อสร้าง
ความรู้สึกปลอดภัย ทำให้ลูกกล้าที่จะขอคำปรึกษาจากพ่อ

3. พ่อมีหน้าที่ตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจแก่ลูก การมอบความรักผ่านการ
แสดงออกรวมถึงการสนับสนุนทำให้ลูกรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัยว่าพ่อคือบุคคลที่ลูกให้ความไว้วางใจ
เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

3.1 การมอบความรัก ความอบอุ่นเป็นความมั่นคงทางใจของลูก ในที่นี้หมายถึง การมอบ
ความรักผ่านการแสดงออก การห่วงใย เอาใจใส่ ผ่านทางวาจาและการสัมผัสทำให้ลูกรู้สึกถึงความมั่นคง
ปลอดภัย

ตัวอย่าง 6

คุณหมอได้แนะนำแนวทางว่า คุณพ่อสามารถให้ความรักกับลูกสาวในแบบที่เป็นผู้ใหญ่แทนได้ ด้วยการเฝ้าดูลูกด้วยความรัก ความห่วงใย แสดงออกด้วยการพูดคุย ชมเชย และการลูบศีรษะเบา ๆ ตอบสนองถึงความสนใจ เป็นที่ปรึกษาที่ดี มองลูกสาวในมุมบวกก็จะไม่ทำให้ลูกรู้สึกท้อแท้ และทำให้ลูกรับรู้ถึงความรักที่คุณพ่อมีให้ได้ซึ่งความรักที่ลูกสาวได้รับจากพ่อนั้นจะเป็นอิทธิพลต่อลูกสาว ช่วยในการหล่อหลอมความคิดให้มีความเข้มแข็งขึ้น (Napatsakorn .R, 2560)

จากตัวอย่างที่ 6 ปรากฏการใช้สหบทอ้งคำแนะนำของแพทย์ว่า การมอบความรักของพ่อที่มีต่อลูก ผ่านการแสดงออกทั้งคำพูดและการสัมผัส ลูกจะรับรู้ถึงความรัก ความใส่ใจ ช่วยตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของลูก โดยเฉพาะการเสริมสร้างความคิดที่เข้มแข็งสำหรับลูกสาว การอ้าวงคำแนะนำของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือของตัวบท ทำให้ผู้อ่านเชื่อมั่นและปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าว

3.2 การสนับสนุนและเป็นบุคคลที่ลูกให้ความไว้วางใจ ในที่นี้หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริม สิ่งที่ลูกต้องการ และเป็นบุคคลที่ลูกให้ความไว้วางใจ

ตัวอย่าง 7

...สิ่งที่ต้องให้ลูกควบคู่กับการสนับสนุนทางการเงินคือ การสนับสนุนทางด้านจิตใจ การเปิดใจยอมรับ และให้คำปรึกษา ในลักษณะที่เหมือนเพื่อนมากกว่าผู้ปกครอง จะทำให้เด็กกล้าเข้าหาและเปิดใจคุยกับคุณทุกเรื่องนั่นก็คือสิ่งที่คุณต้องการมากกว่าที่จะให้ลูกหันหน้าไปปรึกษาเพื่อนหรือคนอื่น ๆ และคอยให้กำลังใจลูกเสมอ (รุ่งกานต์ รุจิรวงกุล, 2556)

จากตัวอย่างที่ 7 ปรากฏการเลือกใช้ศัพท์ “การเปิดใจยอมรับ” “ให้คำปรึกษา” “ให้กำลังใจ” สื่อความหมายถึง การแสดงกิริยาท่าทางที่บ่งบอกถึงความพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทางด้านจิตใจ เพื่อให้ลูกเปิดใจที่จะขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา สื่อนัยยะว่าพ่อคือผู้สนับสนุนให้ความช่วยเหลือที่ลูกให้ความไว้วางใจเพื่อให้ลูกแสดงความคิดเห็นความรู้สึกออกมาได้อย่างเต็มที่

ชุดความคิดที่ 3 พ่อต้องบริหารจัดการทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพ การจัดสรรเวลาให้กับกิจกรรม ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการจัดการงานบ้านในครัวเรือน ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชุดความคิดย่อยได้แก่

1. พ่อต้องบริหารจัดการเรื่องเวลา และกิจกรรมในชีวิตประจำวัน พ่อต้องบริหารจัดการเวลาให้กับตนเองและครอบครัว รวมถึงเวลาสำหรับการทำงาน การเข้าสังคมอย่างเหมาะสม การใช้อุปกรณ์เชิงโมทัศน์ [พ่อคือผู้บริหาร] ผ่านการเลือกใช้คำศัพท์ในบริบทของการบริหารจัดการองค์กรมาเปรียบเทียบกับบทบาทพ่อในการเลี้ยงดูลูกและครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 8

สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปในหลาย ๆ รุ่นที่ผ่านมา ดังนั้น การประสบความสำเร็จในฐานะการเป็นพ่อจึงนับเป็นสิ่งสำคัญพอ ๆ ความสำเร็จในที่ทำงาน คุณพ่อจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสามารถ**บริหารจัดการ**ภาระและแบ่งหน้าที่ของการเป็นพ่อเป็นแม่ได้ดีเท่านั้น โดยมากคุณพ่อมักรับบทบาทสำคัญกับคำว่าหัวหน้าครอบครัว คุณพ่อจึงมักจะต้องเป็นผู้วางแผนดูแลการเงินให้ทุกคนใน

ครอบครัว หรือในบางครอบครัวคุณแม่ก็อาจรับบทบาทสำคัญนี้ แต่ไม่ว่าใครจะเป็นผู้รับบทบาทนี้ **การวางแผน** การใช้เงินร่วมกันสำหรับทุกคนในครอบครัวต้องเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งหัวหน้าครอบครัวต้องรับบทหนักในการหาเงินดูแลบริหาร จัดการให้การใช้เงินเป็นไปอย่างราบรื่นและเพียงพอสำหรับอนาคตของครอบครัวรวมถึงการวางแผนการใช้เงินหากมีลูกเพิ่มขึ้นมากกว่าหนึ่งคนอีกด้วย (Weerati, 2560)

ตัวอย่าง 9

...ตอนนี้เราเป็นพ่อคนแล้ว เราต้องรู้จัก**การจัดการ** รู้จักแบ่งเวลาให้ดีกว่าเดิม ภรรยาเมื่อเห็นสามีมาช่วย เห็นหน้าเวลาอยู่บ้านก็ทำให้มีกำลังใจมากขึ้น สำหรับลูกการได้เห็นหน้าพ่อบ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความคุ้นชินและสนิทกันมากขึ้น (Jitawat Jansuwan, 2563ข)

ตัวอย่าง 10

...การเลี้ยงลูกชกคนให้เติบโตได้นอกจากที่จะต้อง**ลงทุน ลงแรง** อย่างมากแล้ว พ่อแม่เองก็ต้องให้ความใส่ใจกับลูกเป็นอย่างมาก แต่ถ้าหากครอบครัวที่มีลูกมากกว่า 1 คน นั้นหมายถึงว่าพ่อแม่เอง**ต้องคิดให้รอบคอบ**ยิ่งขึ้นเพื่อแบ่งเวลา และ**ความใส่ใจ**ให้กับลูกทั้งหมดได้อย่างลงตัว (Watcharin Naruephai, 2564)

จากตัวอย่างที่ 8 และ 9 ปรากฏการใช้คำว่า “บริหารจัดการ” “ผู้วางแผน” “การวางแผน” “การจัดการ” และในตัวอย่างที่ 10 ปรากฏคำว่า “ลงทุน” “ลงแรง” และ “ต้องคิดให้รอบคอบเพื่อแบ่งเวลา...ได้อย่างลงตัว” คำเหล่านี้จัดเป็นชุดคำศัพท์ที่ใช้ในวงความหมายของการบริหารซึ่งเป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับหน้าที่ผู้บริหารสี่ประการ คือ การวางแผนงาน การจัดการองค์กร การนำการปฏิบัติงาน และการควบคุมงาน (ปิยธิดา ตรีเดช, สมชาติ โตรักษา, และพีระ ครีกศรีนิจิตร, 2552, หน้า 1-3) เมื่อนำมาใช้ในบทบาทการเป็นพ่อ จึงสื่อให้เห็นการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกับการเลี้ยงดูลูก โดยเปรียบเทียบ “บริหารจัดการ” กับการเลี้ยงดูลูก และภาระหน้าที่ภายในครอบครัว เปรียบ “ผู้วางแผน” สื่อความหมายว่า พ่อคือผู้กำหนดแผนและรับผิดชอบการเงินในครอบครัวให้ดำเนินไป “การจัดการ” เปรียบกับการจัดสรรเวลาให้กับลูกอย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการ นั่นคือการประสบความสำเร็จในการเป็นพ่อ

นอกจากนี้ คำว่า “ลงทุน” “ลงแรง” ยังสะท้อนให้เห็นถึงความทุ่มเท แรงกาย รวมถึงกำลังทรัพย์ในการเลี้ยงดูลูกอย่างเต็มที่ที่สุดความสามารถ เพื่อผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับซึ่งอาจหมายถึงการเลี้ยงดูลูกให้เติบโตตามอัตภาพ มอบความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมคุณภาพชีวิตทุกด้านเพื่ออนาคตที่ดีของลูก

ตารางที่ 1 การถ่ายโยงความหมาย [พ่อคือผู้บริหาร]

แบบเปรียบเทียบ (Source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Target domain)
[ผู้บริหาร]		[พ่อ]
บริหารจัดการ	→	กับการเลี้ยงดูลูกและภาระหน้าที่ภายในครอบครัว
ผู้วางแผน	→	พ่อ

ตารางที่ 1 การถ่ายโยงความหมาย [พ่อก็คือผู้บริหาร] (ต่อ)

แบบเปรียบเทียบ (Source domain) [ผู้บริหาร]	สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Target domain) [พ่อ]
การวางแผน	กำหนดแผนและรับผิดชอบให้ครอบครัวดำเนินไป
การจัดการ	การจัดสรรเวลาให้กับลูกอย่างเหมาะสม
ลงทุน ลงแรง	ความทุ่มเทในการเลี้ยงดูลูก ดูแลเอาใจใส่ให้เวลากับลูก

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น การใช้อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์สื่อให้เห็นมุมมองความคิดของคนในสังคมที่มีต่อบทบาทพ่อก็คือผู้มีความสามารถ จัดระเบียบครอบครัวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสื่อความหมายว่า บทบาทพ่อมาพร้อมความเป็นผู้รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครอบครัวเช่นเดียวกับผู้บริหารจัดการที่มีหน้าที่วางแผนและควบคุมการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ตอกย้ำว่าพ่อต้องบริหารจัดการทุกอย่างได้ดีและมีประสิทธิภาพ

2. พ่อต้องจัดการงานในครัวเรือน พ่อต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานภายในครัวเรือน อาทิ การทำความสะอาด ตลอดจนงานบ้านอื่น ๆ

ตัวอย่าง 11

...หากคุณพ่อไม่ได้สวมบทบาทเป็น**พ่อบ้านมืออาชีพ**ที่มาลงมือเก็บกวาดถูพื้น ออกไปรดน้ำต้นไม้ ดูแลสนามหญ้า หรือล้างจาน ฯลฯ ซึ่งใครว่าคุณพ่อก็ทำอะไรไม่ได้แถมเมื่อได้ลงมือทำแล้วจะช่วยให้ภรรยาเกิดความรู้สึกดี ๆ และซาบซึ้งกับคุณสามีมากขึ้นเสียอีก (Napatsakorn .R, 2559)

จากตัวอย่างที่ 11 ปรากฏการใช้คำเรียกบุคคล “พ่อบ้าน” ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า น. ชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัว, ชายผู้จัดการงานในบ้าน. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 824) เป็นคำเรียกเพื่อสื่อความหมายถึงผู้ชายที่ดูแลเรื่องภายในบ้าน แสดงให้เห็นว่าผู้ชายสามารถดูแลรับผิดชอบงานบ้านได้เช่นเดียวกับผู้หญิง ร่วมกับการเลือกใช้คำแสดงการประเมินคุณค่า “มืออาชีพ” น. ที่มีความชำนาญมากในทางใดทางหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 264) สื่อความหมายว่านอกจากจะเป็นพ่อบ้านแล้ว ยังต้องเป็นพ่อบ้านที่มีฝีมือสามารถจัดการงานบ้านทุกอย่างได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังแสดงถึงบทบาทของพ่อมีเพียงแค่งานนอกบ้านอย่างการทำงานหาเลี้ยงครอบครัวเท่านั้น แต่พื้นที่ในบ้านอย่างการรับผิดชอบงานบ้าน อาทิ การทำความสะอาด ทำอาหาร พ่อก็ทำได้เช่นเดียวกับภรรยาหรือแม่

อุดมการณ์ความเป็นพ่อในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อชายในบทบาทของพ่อนั้นต้องเป็น “พ่อที่พึงประสงค์” ประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่พึงประสงค์ 3 ชุดความคิดหลัก ได้แก่ พ่อต้องเป็นบุคคลต้นแบบ พ่อมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก และพ่อต้องบริหารจัดการทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพ สื่อผ่านกลวิธีทางภาษา 6 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้ศัพท์ การใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้สัทพจน์ การใช้ปฏิเสธมูลบท การใช้อุปลักษณ์ และการใช้คำเรียกบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

อุดมการณ์ความเป็นพ่อที่ปรากฏในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand เลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อประกอบสร้างอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่พึงประสงค์ ได้แก่ **การเลือกใช้ศัพท์** เป็นกลวิธีสำคัญที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อสื่อความว่าพ่อจะต้องเป็นบุคคลต้นแบบอันดีงามของความเป็นชายให้ลูกชายถือปฏิบัติ ขณะเดียวกันก็เป็นภาพหรือแบบจำลองอันดีงามของความเป็นชายที่พึงประสงค์หรือพึงปรารถนาในอนาคตให้แก่ลูกสาว **การใช้คำแสดงทัศนภาวะ** เป็นกลวิธีที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พ่อพึงปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นเพียงการให้คำแนะนำจากผู้เขียนโดยไม่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการบังคับหรือยึดเยียดส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความคล้อยตามและนำไปสู่การปฏิบัติ **การใช้สหบท** เป็นกลวิธีที่ปรากฏเด่นชัดที่สุดซึ่งช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลที่เว็บไซต์ต้องการนำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่น ผู้เขียนเลือกใช้การ**ปฏิเสธมูลบท** เพื่อโต้แย้งชุดความคิดเดิมที่มีอยู่ก่อนเรื่องหน้าที่การเลี้ยงลูกเป็นของเพศหญิง สื่อให้เห็นว่าเพศหญิงถูกกำหนดเพียงพื้นที่ในครัวเรือนต่างจากเพศชายที่มีสังคมพื้นที่นอกบ้านคือการออกไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นการปฏิเสธมูลบทจึงเป็นการโต้แย้งความคิดดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางความคิดและพฤติกรรมที่มีต่อบทบาทการเลี้ยงลูกในครอบครัวไทย กลวิธีทางภาษาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ **อุปลักษณเชิงมนทัศน์** [พ่อคือผู้บริหาร] สื่อความหมายว่าความเป็นพ่อมาพร้อมความเป็นผู้รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครอบครัวเช่นเดียวกับผู้บริหารจัดการองค์กร สะท้อนมุมมองความคิดของคนในสังคมต่อบทบาทพ่อคือ ผู้มีความสามารถ ความรอบคอบ จัดระเบียบครอบครัวได้เป็นอย่างดี ตอกย้ำชุดความคิดว่าพ่อต้องบริหารจัดการทุกอย่างได้ดีและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ นพรัตน์ น้อยเจริญ และสิริวรรณ นันทจันทุล (2561) ศึกษาเรื่อง “แม่คือนักบริหาร” ถ้อยคำอุปลักษณที่สะท้อนจากผู้ใช้ภาษาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก สะท้อนมนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อบทบาทของแม่คือ นักบริหารที่ต้องบริหารจัดการตนเองและลูก จึงกล่าวได้ว่ามนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีร่วมกันในสังคมต่อบทบาทความเป็นพ่อและแม่คือผู้ที่สามารถจัดการเรื่องในครอบครัวได้เป็นอย่างดี และ**การใช้คำเรียกบุคคล** เป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เรียกและสื่อความถึงพ่อ เพื่อตอกย้ำถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบทบาทเพศชายต่อการรับผิดชอบงานบ้านเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติ สื่อความหมายว่าการทำงานบ้านมีใช้งานของเพศหญิงฝ่ายเดียวเพศชายก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่าความเป็นพ่อคือความเป็นสากลที่มีร่วมกันในการประกอบสร้างความคิดเกี่ยวกับความเป็นพ่อ กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูลูกพ่อบทบาทในฐานะผู้ให้การสนับสนุนแม่มากกว่าเป็นผู้รับผิดชอบหลัก รวมถึงบริหารจัดการทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดการงานในครัวเรือนเช่นเดียวกับงานของ Sunderland (2000) และ (2004) ผลการศึกษาพบว่า หน้าที่ความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูกพ่อบทบาทในการช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระ เป็นผู้สร้างความบันเทิงให้แก่ลูก และรับผิดชอบงานภายในครอบครัวเช่นกัน เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลี้ยงดูลูกและคำนึงถึงครอบครัวเป็นอันดับแรก อีกทั้งเน้นย้ำการส่งเสริมความเป็นพ่อแบบเต็มเวลาตลอดจนการเลี้ยงดูลูกร่วมกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในงานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นศึกษาความเป็นพ่อ ทว่าบทบาทการเลี้ยงดูลูกนั้นยังคงเป็นหน้าที่หลักของคนเป็นแม่ สอดคล้องกับ สุคนธรรัตน์ สร้อยทองดี (2552) เน้นย้ำว่าการเลี้ยงดูลูกแม่คือผู้ที่เหมาะสมที่จะดูแลลูกมากที่สุด

การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์เผยให้เห็นการประกอบสร้างชุดความคิดความเป็นพ่อที่พึงประสงค์ในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand ในฐานะพื้นที่หนึ่งที่เผยให้เห็นชุดความคิดหรืออุดมการณ์ความเป็นพ่อและรวมถึงอุดมการณ์ความเป็นชายนั้นยังคงถูกผลิต ผลิตซ้ำ เพื่อสืบทอดและอ้างไว้ให้คงอยู่ในบริบทสังคมไทย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาอุดมการณ์ความเป็นพ่อที่ปรากฏในเว็บไซต์หากศึกษาจากสื่อออนไลน์อื่น อาจทำให้เห็นชุดความคิดความเป็นพ่อที่เหมือนหรือแตกต่างกันบางประการที่ยังคงผลิตซ้ำอยู่ในสังคม เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักรู้เท่าทันสื่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ความเป็นพ่อในเว็บไซต์ theAsianparent Thailand”

รายการอ้างอิง

- จุงริรัตน์ กิจเกษตรกุล. (2543). **บทบาทพ่อในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน** [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=344638&query=%BA%B7%BA%D2%B7%BE%E8%CD%E3%B9%B9%C7%B9%D4%C2%D2%A2%CD%A7%A1%C4%C9%B3%D2%20%CD%E2%C8%A1%CA%D4%B9&s_mode=any&d_field=&d_start=0000-00-00&d_end=2568-02-20&limit_lang=&limited_lang_code=&order=
- เฉลียว บุรีภักดี, พิชัย แก้วลำภู, วราภรณ์ ชัยโอภาส, นิยม เรียงจันทร์, บุญพอง วรรณภิรมย์, สมเกียรติ คู่ทวีกุล และสงุ่น จินนคร. (2526). **พ่อในสังคมไทย**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทงศ์ จันทะมาตย์. (2551). **บทบาทของตัวละครพ่อในวรรณคดีไทย** [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร]. SURE. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/4420>
- นพรัตน์ น้อยเจริญ และสิริวรรณ นันทจันทุล. (2561). “แม่คือนักบริหาร” ถ้อยคำอุปถัมภ์ที่สะท้อนจากผู้ใช้ภาษาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก. **Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts)**, 38(1), หน้า 65-85.
- นวรรณ พันธเมธา. (2549). **ไวยากรณ์ไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 3). โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิชญา ใจเย็น. (2563). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมแนะนำวิธีการเลี้ยงลูกโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง: การศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์** [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/75795>
- บ้านเมือง. (2563, 5 มีนาคม). “theAsianparent Thailand” เผยเทรนด์การเลี้ยงลูกของคุณแม่ยุคใหม่ หัวใจโซเชียล. **บ้านเมือง**. <https://www.banmuang.co.th/news/social/182796>
- บุญเสริม หุตะแพทย์, วรรณภา โพธิ์น้อย และกรวิภา บุญชื้อ. (2553). มิติชายหญิงในครอบครัวไทย. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย** (หน้า 255-256). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปิยธิดา ตรีเดช, สมชาติ ไตรรักษา และพีระ ศรีศรีจันทร์. (2552). **หลักการบริหารจัดการ**. เอส.พี.เอ็น การพิมพ์.
- พิชญา เขียวภาษา. (2559). **ความเป็นเด็กในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการในนิตยสารครอบครัว** [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/55403>

- เพียรอักษร นามโสภา. (2562). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์ความเป็นครอบครัวในเฟซบุ๊กแฟนเพจ Little Monster** [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี]. ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- มติชนออนไลน์. (2567, 12 มกราคม). **theAsianparent** คอมมูนิตี้ออนไลน์ของครอบครัวอันดับ 1 ในอาเซียน. **มติชนออนไลน์**. https://www.matichon.co.th/publicize/news_4372718
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่งกานต์ รุจิวงกุล. (2556). **ซิงเกิ้ลแมม-ซิงเกิ้ลแด๊ด เลี้ยงลูกไม่ให้อึด “ขาด”**. ดิเอเซียเนพาร์เนท. <https://th.theasianparent.com/how-to-be-single-dad-mom-280713>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2534). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)**. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สิริลักษณ์ อุฑารัตน์. (2558). **เลี้ยงลูกชายอย่างไรให้เป็น “ชาย”**. ดิเอเซียเนพาร์เนท. <https://th.theasianparent.com/raise-son-quot-man-quot>
- สุกัญญา ขลิบเงิน, วรวรรธน์ ศรียาภัย, พรธาดา สุวัจนวนิช และกัลยา กุลสุวรรณ. (2562). บทบาทความเป็นพ่อในนวนิยายไทยร่วมสมัย ช่วง 4 ทศวรรษ พ.ศ. 2515-2558. **วารสารมนุษยศาสตร์ (มสส.)**, 17(1), หน้า 85-104.
- สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี. (2552). **การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว** [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/18058>
- เอสเอ็มอีไทยแลนด์คลับ. (2563). **“theAsianparent Thailand” เปิดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต และข้อป้อนใจของคุณแม่**. <https://www.smethailandclub.com/news/9040.html>
- Angoon. (2557). **10 อันดับความเชื่อ ผิด ๆ เกี่ยวกับเรื่องการเป็นพ่อ**. ดิเอเซียเนพาร์เนท. <https://th.theasianparent.com/top-10-myths-fatherhood>
- Fairclough, N. (1995a). **Critical Discourse Analysis: The Critical study of Language**. Longman.
- Fairclough, N. (1995b). **Media discourse**. Edward Arnold.
- Gee, J. P. (1999). **An Introduction to Discourse Analysis Theory & Method**. Routledge.
- Jitawat Jansuwan. (2563ก). **5 วิธีให้พ่อสนิทกับลูกสาว ทำยังไงให้พ่อกับลูกสาวสนิทกันยิ่งขึ้น**. ดิเอเซียเนพาร์เนท. <https://th.theasianparent.com/5-ways-dad-can-be-friend-with-daughter-271119>
- Jitawat Jansuwan. (2563ข). **คู่มือคุณพ่อมือใหม่ ข้อเสนอแนะ จากผู้มีประสบการณ์พ่อมือใหม่ต้องรู้ไว้!** ดิเอเซียเนพาร์เนท. <https://th.theasianparent.com/new-dad-guide-310720>

- Khunsiri. (2561). แม่ท้องพ่อช่วยอะไรได้บ้าง สิ่งที่สามีควรทำในวันที่ภรรยาตั้งครรภ์ไปจนถึงวันที่ลูกคลอด. ดิเอเซียนพาเรนทร์. <https://th.theasianparent.com/mother-father-help>
- Napatsakorn .R. (2559). 8 ข้อของ “พ่อมือใหม่ที่ดี” ทำอย่างไรเพื่อลูกเมีย. ดิเอเซียนพาเรนทร์. <https://th.theasianparent.com/8-items-quot-good-fathers-quot-children-wife?slide=0>
- Napatsakorn .R. (2560). จิตแพทย์แนะคุณพ่อที่มีลูกสาว ถ้าวันหนึ่ง ลูกโตเป็นสาว จะวางตัวยังไงไม่ให้รู้สึกห่างเหิน. ดิเอเซียนพาเรนทร์. <https://th.theasianparent.com/grown-girl>
- P.Veerasedtakul. (2560). 5 สิ่งที่คุณพ่อควรทำ “พ่อที่ดี” คุณก็เป็นได้ไม่ยาก. ดิเอเซียนพาเรนทร์. <https://th.theasianparent.com/father-2>
- Sunderland J. (2000). Baby Entertainer, Bumbling Assistant and Line Manager: Discourses of Fatherhood in Parentcraft Texts. *Discourse & Society*, 11(2), pp. 249-274.
- Sunderland J. (2004). *Gendered Discourses*. palgrave Macmillan.
- Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology A multidisciplinary approach*. Sage.
- Van Dijk, T. A. (2001). Principles of Critical discourse analysis. *Discourse theory and practice*, 4(2), pp. 300-317.
- Watcharin Naruephai. (2564). 10 สิ่งที่คุณจะไม่มีทางรู้เด็ดขาดถ้ายังไม่ได้เป็นพ่อแม่จริง ๆ. ดิเอเซียนพาเรนทร์. <https://th.theasianparent.com/you-would-never-know-if-dont-becoming-parent>
- Weerati. (2560). เป็นพ่อคนไม่ได้แ่ขนาดนั้นนะ 5 ความเชื่อร้าย ๆ ที่ทำให้ผู้ชายกลัวการเป็นพ่อ. ดิเอเซียนพาเรนทร์. <https://th.theasianparent.com/it-is-not-bad-when-become-father>
- Wodak R. & Meyer M. (2009). *Methods of Critical Discourse Studies*. (3rd ed). Sage.